

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Historia Concilii Sardicensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

ANNO
CHRISTI
347.

H E N

ΣΑΡΔΙΚΗ, ΑΓΙΑ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
Η ΤΗΣ ΕΝ ΝΙΚΑΙΑ ΠΑΡΑΦΥΑΣ.

CONCILIVM SARDICENSE
GENERALE,
QVOD EST NICÆNI APPENDIX.

HISTORIA CONCILII
SARDICENSIS.

OSTEAQVAM Nicæni patres, quorum auctoritas fuerat orthodoxæ fidei clypeus, impiorum terror ac luctus, Ecclesiarum nexus & quies, ad capienda certaminum suorum præmia e corporis vinculis euocati sunt plerique omnes; Ariana hæresis nefario quodam quasi postliminio reuersa, colligere vires iterum, nec parum conualescere cæpit, auctoribus^a Eusebio Nicomediensi, Theognide Nicæno, Asterio Sophista, Macedonio Constantinopolitano, Vrsacio Singidunensi in Mæsia, Valente Mursensi in Pannonia, aliisque id genus Arianis Episcopis. Freti namque præsiidiis tam^b Constantii, qui post Constantini patris obitum toti præerat Orienti; quam multorum adhuc præsidum, qui militum stipati copiis, omnibus erant formidini; Nicænx Synodi^c fidem, quam aperte conuellere non audebant, occulte frequentioribus Conciliis oppugnare
Concil. Tom. 3.

^a Socrat. lib. 1. c. 13. & seq. lib. 2. c. 1. & seq. Theod. lib. 1. c. 21. 26. & seq. & lib. 2. c. 3. Sozom. lib. 2. c. 10. & seq.
^b Socrat. lib. 2. c. 2. & seq. Athan. de Syno. Theod. lib. 2. c. 3. & seq. Sozo. lib. 3. c. 1.
^c Socrat. l. 2. c. 7.

A

^d Athan. de Synod. & epist. ad folit. vit. agen. Socrat. Theod. vbi sup.

^e Socrat. lib. 1. c. 21. Theod. lib. 1. c. 30. Sozom. lib. 2. c. 24. Athan. apol. 2.

^f Socrat. lib. 1. c. 23. Theod. lib. 1. c. 31.

^g Socrat. lib. 2. c. 2. Sozom. lib. 3. c. 2.

^h Socrat. lib. 2. c. 5. Sozom. lib. 3. c. 5. Athan. de Synodis.

ⁱ Athan. apol. ad Constan. & apol. 2. & ad folit. vit. agen. Socrat. lib. 2. c. 11. Sozom. lib. 3. c. 7.

^k Athan. epist. ad folit. vit. agē. & epist. Conc. Sard. apud eū. de m apol. 2.

^l Athan. apol. 2. Theod. lib. 2. c. 4.

^m Athan. apol. 2. & epist. ad folit. vit. agen. Theod. lib. 2. c. 4.

ⁿ Athan. vbi sup.

^o Athan. apol. 2.

^p Socrat. lib. 1. c. 23. Sozom. lib. 1. c. 9.

^q Athan. apol. 2. & epist. ad folit. vitam agen.

conabantur, studebantque^d Catholicos pastores minis, vinculis, spoliatione honorum, abdicationibus, exiliis perterrere, Athanasium in primis Alexandrinum Episcopum, aduersus quem ut fortissimum Ecclesie pugilem, & acerrimum diuini Homousii propugnatorem, quot insidias struxerint, non mortuo solum, sed etiam superstite Constantino, longum est percensere. Coacta^e ad Tyrum Synodo, Arsenii manum ab Athanasio amputatam ad usum magicæ artis criminantur: qua fraude^f aliisque reiectis, ab Imperatore per impudentissimam extorquent calumniam, ut Athanasium, quod Alexandrinum frumentum Constantinopolim conuehi probiberet, Treueris in Gallia inbeant exulare: deinde^g Constantini iunioris literis Alexandriæ restitutum, in Antiocheno rursus nonaginta Episcoporum^h Conuentu, variis confictis criminibus, eo cum primis, quod sine communi Episcoporum Concilio reuersus ab exilio Alexandrinam inuasisset Ecclesiam, per summam iniuriam abdicant episcopatu. Athanasius, ⁱ & cum eo Paulus, qui e Constantinopolitana sede fuerat pulsus, Marcellus Ancyranus tunc Catholicus^k habitus, Asclepas Gazæus, Lucius Adrianopolitanus, ceterique Episcopi, quos orthodoxæ fidei causa suis eiecerant sedibus Ariani, ad Romanam Ecclesiam, ut Ecclesiarum omnium matrem, relictæque fidei petram, cui tunc Iulius Pontifex præerat, confugere. Quos ut terrerent^l Ariani, datis ad Iulium literis ex Antiocheno Conciliabulo, obsequium ac pietatem simulant; delatoque ad eum totius causæ iudicio, rogant, ut Synodum alteram, qua veritas accuratius explicetur, indicat. Indixit^m Iulius, eosque misit in Orientem Elpidio & Philoxeno presbyteris, Romæ ad certam diem adesse iussit. Verum ipsi eo decretoⁿ percussi, quod viderent Athanasium & socios, ut Nicænæ fidei constantissimos defensores, in Romanam communionem cooptatos, remque in Vrbe non sicariorum manu, quibus confidebant, sed Episcoporum sententiis decernendam esse; excusant primum bellorum tumultus, deinde^o præstituti temporis angustias: dumque moras ex mora, & causas ex causis neclunt, annus & sex integri menses effluerunt. Quo toto tempore Iulius, acceptis ab Aegypto variis^p literis, grauissimisque Episcoporum testimoniis de Athanasii innocentia, coacto^q Romæ quinquaginta Episcoporum Concilio, & criminibus, quæ falso Catholicis Episcopis obiecta fuerant, palam reiectis, tam Athanasium, quam socios, & ab omni noxa liberos, & dignos qui suas reciperent Ecclesias, tota approbante Synodo

ANNO
 CHRISTI
 347.

pronuntiauit. Grauiter rem tulerunt^r Ariani, iterumque ad Antiocheni Conuentus latibula regressi, literis contumeliarum plenissimam Athanasium, quam Iulium ob usurpatam potestatem dissoluen-
 uendi quod ab eorum Synodo constitutum fuerat, lacerarunt. Quorum audacia cum in dies ad grauiores spectaret tumultus, eo potissimum, quod duabus fidei^s formulis aduersus Nicenam euulgatis, omnia susque deque miscerent: Iulius, ut afflictis rebus consuleret, negotium ad Constantem^c detulit. qui cum Constantio fratri, qui Orientem moderabatur, u^u per literas ut Synodus cogere-
 tur suasisset: Pontificis auctoritate (nam de^x praestituti ad Concilium temporis angustia nonnulli orientales Episcopi eum criminabantur) Imperatorumque^y consensu apud Sardicam Illyrii urbem Synodus generalis indicitur, Rufino^z & Eusebio Coss. anno post obitum Constantini undecimo. Eo conuenere^a Episcopi circiter ducenti octoginta ex Occidente, & ex Oriente septuaginta sex. Osius,^b Archidamus & Philoxenus Iulii nomine praerant. Adfuit^c & Athanasius cum sociis, ad crimina quorum postulati fuerant, diluenda. Verum Orientales Ario pleni, cum intelligerent rem agendam esse sine^d Musoniano, Hesycho, & Castritio, quorum muniti licitoribus, Episcoporum solebant obterere libertatem; diffisi causae, & scelerum conscientia consternati, venturos^e se in Synodi conspectum, nisi prius Athanasio & sociis de medio pulsis, palam negarunt. Quod cum Sardicenses Patres de innocentibus ac sanctissimis uiris, iamque in Romanam communionem receptis, abnuerent constituere, Arianosque iterum atque iterum commouissent, ut e palatio, quo sese^f abdiderant, prodirent in medium, flagitia quae Athanasio intenderant, probaturi; alioquin ipsos reorum loco habendos esse: illi tam incorruptis iudicum subselliis res suas credere non ausi, clam^g Philippopolim^h Thraciae defugere. Vbi noua fidei formula, uelut ad explendum quod Nicenae deerat, edita, damnarunt Homouision; aduersus Athanasium & socios sua decreta confirmarunt; Iulio, Osio, ceterisque Athanasii fautoribus edixerunt anathema, & episcopale nomenⁱ abrogarunt. Quae omnia quo plus haberent auctoritatis ac ponderis, ad haereticorum dolos conuersi, tamquam abita gesta que in Sardicensi Synodo, cuius abutebantur nomine, ad Donatum^l tunc Catholicae Ecclesiae infensissimum in Africa, ut ipsum suis adiungerent partibus, perscripsere; tametsi ea fraus haudquaquam sefellerit Africanos Patres. Nam longo post tempore cum Donatistae eo Concilio, quod coactum fuerat ab Arianis, in suae causae patrocinium uellent abuti, con-

Concil. Tom. 3.

A ij

^r Socrat. lib. 2. c. 11. Sozom. lib. 3. c. 7. & Iulius in epist. apud Athan. apol. 2.

^s Athan. de Synod. Socrat. lib. 2. c. 14. & 15. Sozom. lib. 3. c. 9. & 10. ^c Sozom. lib. 3. c. 9. Theod. lib. 2. c. 5.

^a Socrat. lib. 2. c. 16.

^y Athan. apol. 2. & epist. ad solit. vitam agen. ^z Socrat. lib. 2. c. 16. Sozom. lib. 3. c. 11.

^b Athan. apol. 2. Theod. lib. 2. c. 7.

^c Socrat. vbi sup.

^d Athan. apol. 2. ^e Athan. ead. apol. 2. & epist. ad solit. vit. agen. Socrat. & Theod. vbi sup.

^f Athan. loc. cit. ^g Socrat. lib. 2. c. 16. Athan. apol. 2.

^h Athan. epist. ad solit. vit. agen. & apol. 2.

ⁱ Athan. vbi sup. ^l Socrat. lib. 2. c. 16. Sozom. lib. 3. c. 10.

^h Athan. epist. ad Antiochen. ^l Sozom. lib. 3. c. 10.

^k S. Aug. lib. 3. cont. Crescon. c. 34. & epist. 263.

^l Epist. Concil. Sardic. apud Athan. apol. 2. & idem Athan. in epist. ad solit. vit. agen. Socrat. lib. 2. c. 16. Sozom. lib. 3. c. 11.

tinuo beatus Augustinus ex iniquissima Iulii & Athanasii con-
demnatione, quæ tamquam in eo Concilio facta recitabatur, opus
ex Ariana officina prodiisse deprehendit. Harum rerum indigni-
tate, & singulari hominum impudentia commoti Sardicenses Pa-
tres, in eos ut causæ desertores, criminatores piorum omnium, &
orthodoxæ fidei aduersarios, iustissimum anathema conclamant;
Stephanum Antiochenum, Menophantem Ephesinum, Narcissum
Neroniadis, Theodorum Heracleensem, Acacium Cæsariensem,
Vrsacium & Valentem ex episcopali gradu dimouent, Grego-
rium in primis, qui in Alexandrinam sedem armatis militibus
septus irruperat: Athanasium & socios honorificis iudicum sen-
tentiis ac decretis ornatos, suarum iterum iubent ecclesiarum gu-
bernacula capessere: Homousion, Nicænamque doctrinam, ut nul-
lis egentem^b assumentis, sed numeris omnibus absolutam, religio-
sissimis acclamationibus comprobant: tabellam vero, ac nouam
formulam, quam aduersarii sinxerant, & nomine Synodi Sardi-
censis ediderant, ut adulterinam ac supposititiam abrogant, at-
que rescindunt: viginti denique Canones Græce ac Latine in com-
munem Ecclesiæ utilitatem sanciunt: omniaque quo ordine gesta
sunt, diligenter perscribunt, primum^a Iulio Romano Pontifici, ce-
terisque^c Episcopis; ut iis quos Ariani iniustissime vexauerant,
solatio ac perfugio essent: deinde Alexandrinæ ecclesiæ, cuius tan-
topere intererat, quæcumque ad Athanasii causam spectabant non
ignorare: tum Constanti Augusto, qui^d mox per literas egit cum
fratre Constantio, ut (quod & sancta Synodus^e missis ad eum Eu-
phrata Agrippinæ, & Vincētio Capuæ Episcopis, rogabat) Atha-
nasio & sociis contra fas & ius omne depulsis suas reddi ecclesias
imperaret. Atque hic fuit Synodi Sardicensis exitus. Quoniam
autem nihil nouum, quod ad fidem pertineret, in hac Synodo san-
citum fuit, nec^h nouus fidei articulus explicatus, sed ea tantum no-
uis suffragiis stabilita ac confirmata, quæ Patres in Nicæna Sy-
nodo tradiderant: propterea Synodus Sardicensis, licet ex toto
fere orbe collecta, semper tamquam pars appendixque Nicæni
Concilii fuit habitata: cum omnia quæ de fide fuerunt definita, ad il-
lius decreta seruanda referantur. Itaque licet hæc Synodus altera
fuerit a Nicæna, tamen quia non nouas suscepit fidei vel Ecclesiæ
causas, sed Nicænae tantum fidei tutelam ac patrocinium, & ut
est in Concilio Calchedonensi,ⁱ Arianorum reliquias oppugnauit:
& quia ipsorum Sardicensium & Nicænorum Patrum una fuit
sententia, una mens, unus spiritus; idcirco Sardicense Concilium

^a Epist. Concil.
Sardicen. apud
Athanas. apol. 2.
& idem Athanas.
in epist. ad So-
crat. lib. 2. c. 16.
Sozom. lib. 3.
c. 11.

^b Athanas. epist.
ad Antioch.

^c Nicol. I. epist.
11. ad Photium.
& Dionys. Exig.
in præfat. Ca-
nonum.

^d apud Crescon.
^e apud Athanas.
apol. 2.

^f Socrat. lib. 2.
c. 13.

^g Athanas. epist.
ad solit. vit. a-
gen.

^h Athanas. epist.
ad Antioch.

ⁱ A. G. 16.

ANNO
 CHRISTI
 347.

Nicæni nomine a multis comprehenditur, quemadmodum urbs, ac
 urbis propugnaculum, una res censei solet ac nominari. Quam-
 obrem^k Innocentius &^l Zosimus Sardicenses Canones appellant
 Nicænos, ut ex Concilio sexto Cathaginensi apparet. Eandem
 item ob causam sanctus^m Gregorius, Isidorusⁿ, Beda^o, & alii Pa-
 tres, cum prima quatuor Concilia enumerant, Sardicense, quamuis
 reuera generale, silentio prætereunt, tamquam Nicæno inclusum.

^k epist. ad Vict.
 c. 3.
^l Carthag. 6. c.
 3. & seq.
^m lib. 2. epist. 10.
ⁿ lib. 6. etymol.
 c. 16.
^o lib. de temp.
 cap. 65.

Quantam autem hæc Synodus auctoritatem habeat, multis vali-
 disque rationibus probari potest. Primum enim esse generalem collig-
 itur, tum ex magna Episcoporum frequentia, qui ad eam con-
 uenerunt, ut apparet ex^p Athanasio & aliis, qui Patrum nume-
 rum protulerunt: tum quia Iulii Pontificis maximi auctoritate

^p Apolog. 1.

conuocata fuit, eiusque legati eidem præfuerunt. His accedit
 Constantis & Constantii imp. auctoritas, qui omnem dederunt
 operam, ut Episcopi ex omnibus fere prouinciis conuenirent. Extat
 præterea Socratis, & (quod maius est) Iustiniani imp. testimo-
 nium, qui in edicto de tribus Capitulis hæc verba scribit: Quo-
 niam ex his qui in Nicæna sancta Synodo conuenerunt, & ex-

^q Socrat. lib. 1.
 c. 16.

* for. qui-
 dam con-
 traria sa-
 pient.

positæ ab ea fidei definitioni vel symbolo subscripserunt, * quo-
 niam postea contraire sapientes apparuerunt; alii quidem vi-
 ui, alii post mortem anathematizati sunt a Damaso sanctæ
 memoriæ Papa antiquioris Romæ, vel ab vniuersali Sardicen-
 si Synodo, prout testatur sanctus Athanasius. hæc Iustinianus.
 Cum autem ipsemet Iulius^r in epistola ad Alexandrinos, suam de
 Athanasio restituendo sententiam a Synodo approbatam esse gra-
 tuletur, perspicuum est ab eodem approbatam fuisse; præsertim
 cum Osius & reliqui literas ad ipsum dederint, eundemque^r ro-
 gauerint, ut Concilii sententiam sua auctoritate confirmaret.

^r apud Athan.
 apol. 1.

^s Sozom. lib. 5.
 c. 11. Niceph.
 lib. 9. c. 12.

Itaque si omnia diligenter perpendantur, exploratum erit,
 hanc Synodum generalem esse, cum nihil ex his quæ ad Concilium
 generale pertineant, in illa desiderari possit. Apostolica etiam
 sedes Sardicensi Concilio semper honorem habuit: nam & in
 corpore Canonum, quo in primis olim in controuersis ecclesia-
 sticis diiudicandis utebatur, Sardicenses Canones collocauit: &
 Leo III. in epistola ad Episcopos Britannia, per huius Con-
 cilii Canones Ecclesiæ disceptationes dissoluendas docuit. Gratus
 etiam Carthaginensis Episcopus in Carthaginensi primo Con-
 cilio idem confirmat, cuius verba hæc sunt: Memini in san-
 ctissimo Concilio Sardicensi statutum, ut nemo alterius plebis ho-
 minem usurpet: sed si forte erit necessarius, petat a collega suo,

Can. 5.

Et per consensum habeat. Quod in Sardicensi Concilio Can. xv. decretum est. Et Nicolaus primus in epistola iij. Rbotadi causam huius Synodi auctoritate composuit: Et epistola ad clerum Constantinopolitanum ab omni Ecclesia Sardicenses Concilium receptum esse testatur.

ANNO CHRISTI 347.

KANONES TON EN SAPAIKH. SYNELΘONTON
 ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

CANONES SANCTORVM ET BEATORVM
 Patrum qui Sardicæ conuenerunt.

SANCTA SYNODVS HAGIA SYNODOS H EN
 Sardicæ congregata ex diuersis prouinciis, definiuit quæ sequuntur.
 Σαρδικῆ συνδροτηθεῖσα ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν, ὡς ἐστὶν ἡ ὑποτιθέμενα.

I. d.

OSIVS vrbis Cordubæ Episcopus dixit: Non tam mala consuetudo, quam perniciosissima rerum corruptela, est ex ipsis fundamentis penitus extirpanda: ne cui Episcopo liceat a parua ciuitate in aliam migrare. Eius enim causæ prætextus est manifestus, propter quem talia tentantur. Nullus enim Episcopus adhuc inueniri potuit, qui a maiori ciuitate in minorem transire studuerit. Vnde constat, eos ardenti plura habendi cupiditate succendi, & magis arrogantia seruire, vt videantur maiorem habere potestatem. Placetne hoc omnibus, vt eiusmodi improbitas acerbis vindicetur? Existimo enim eos ne laicorum quidem debere habere communionem. Omnes Episcopi dixerunt: Placet omnibus.

OΣΙΟΣ Ἐπίσκοπος πόλεως Κορδοβύτης εἶπεν. οὐ ποσὸν ἢ Φαυλή σωήθεια, ὅσον ἢ βλαβερότατη τῆς παραμάκρου διαφθορᾶς ἕξαιτων τῆς δευτερίων ἐστὶν ἐκκελευστέα· ἵνα μηδενὶ τῶν Ἐπισκόπων ἕξαιτὸν πόλεως μικρᾶς εἰς ἕτραν πόλιν μεδίστασθ. ἢ γὰρ τῆς ἀγίας ταύτης πρεσβυτείας φανερόν ἐστι, διὸ καὶ τοιαῦτα ἔπιχρήσται. ἔδει γὰρ πώποτε ἐρεθίσθαι ἐπισκόπων δεδωμέναι, ὅς δὲ μείζονος πόλεως εἰς ἐλαττοτέραν πόλιν ἐσπούδασε μεταστῆναι. ὅθεν συνέστηκε διαπύρω πλεονεξίας τῶν πρὸς ὑπερκαμίας ἑὸν τοιούτοις, ὅ μᾶλλον τῆ ἀλαζονείᾳ δουλώειν, ὅπως ἕξαισταν δοκοῖεν μείζονα κερτῆσαι. εἰ πᾶσι τοίνυν τοσοῦτο δρῆσκει, ὥστε τῶν αὐτῶν σκαλοπέτρα ἀντηρότρον ἐκδιδυμῆσαι; ἢ γὰρ μαζὶ γὰρ μηδὲ λαϊκῶν ἔχον ἑὸν τοιούτοις χελεύει κοινωνίαν. πάντες ὁ Ἐπίσκοποι εἶπον. δρῆσκει πᾶσιν.

II. β.

Osius Episcopus dixit: Si

Osius ἐπίσκοπος εἶπεν· εἰ δὲ τις τοιοῦ-